

**DE
VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN
GENT**

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 28 - nr. 3 - september 2009
ISSN 0777 - 8821

Bestuur 2009

Voorzitter

Paul Goetghebeur
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. 09-264 5055
fax 09-264 5334
Paul.Goetghebeur@telenet.be

Secretaris

Ferdinand Cobbaut
Fuchsiastraat 105
9000 Gent
☎ 0497-848882
Ferdinand.cobbaut@advalvas.be

Leden ex officio

Prof. Dr. Paul Goetghebeur
Directeur, Plantentuin

Ing. Chantal Dugardin
Hortulana, Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. 09-264 5073
Chantal.Dugardin@UGent.be

Penningmeester

Léonard Cobbaut
Willy Maststraat 519032 Wondelgem

Leden

Harald Evrard, 9050 Gentbrugge
Cyrilla Gillis, 9940 Evergem
Hilde Mortier, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Karel Reusens, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Hilde Van Crombrugge, 9820 Merelbeke
Em. Prof. P. Van der Veken, 9052 Zwijnaarde

Website

<http://www.plantentuin-gent.be> (Vrienden)
<http://www.plantentuin.ugent.be> (Plantentuin)

Bankrekening: IBAN- BE21 001119215403
BIC- GEBA BE BB

Decembern timer: teksten ten laatste tegen 1 december 2009 bij de redacteur

Titelplaat: *Edgeworthia chrisantha*, aquarel door Deborah Lambkin, Curtis Botanical Magazine 19: pl. 433 (2002)

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 28 - nr. 3 - september 2009
ISSN 0777 - 8821

Inhoud

Redactioneel	p. 93
Edgeworthia	p. 95
Agenda 2009	p. 105
Het mysterie van de verdwenen Nederlandse namen	p. 106
De tuintweedaagse England	p. 112
Blueberry Fields forever	p. 115
EHBD - GF - 2009	p. 118
Gentse Orchideeëndagen	p. 121
Dank	p. 122
Lidgeld	p. 123
Colofon	p. 124

Redactioneel

Beste Vrienden, en andere lezers,

Enkele weken geleden waren we aan het fietsen langs een zonnige, bloemrijke spoorwegbedding, in de buurt van Drongen, waar een fris en helder palet de hele vegetatie kleurde.

Geel van de Veldlathyrus, geel met een oranje toets van de Sikkelklaver, hard geel van het Boerenwormkruid, fijn roze van de Gestreepte witbol, pastelrose met pistachegroen van de Boslathyrus, dieprose van de Rode klaver, gaaf blauw van de Vogelwikke, tinten van blauw met paars en rose tot diep purper van de inderdaad variabele Zachte wikke en Bonte wikke, en dan nog veel zilveren schijn van de Bijvoet in een fijn zomerbriesje : knap !

En tussen als dat fraais, bij het plukken van enkele rijpe peulen, komt mijn hand op enkele centimeter van een bolvormig voorwerp met geel-en-zwarte dwarse strepen, dat zich langzaam opent, en dan acht

poten toont : een Wespspin, een bijzonder fraaie soort spin, die oorspronkelijk een Mediterrane verspreiding kende, maar eerder recent haar areaal duidelijk naar het noorden uitbreidt.

Voor de geïnteresseerden het volgend bericht. Op de website van de Onderzoeksgroep Zaadplanten kan u een voordracht vinden (in twee delen) over de Evolutie van Planten, in een PowerPoint presentatie (met begeleidende nota's, in het Nederlands). Deze voordracht is opgesteld naar aanleiding van het Darwin jaar 2009, en meer bepaald om de vaak vergeten en totaal onderbelichte plantenevolutie aan te tonen. Een recente bedenking hierbij : waarom had de bekende Noach aan boord van zijn ark geen plaats voorzien voor planten ? Die zullen wel allemaal een volledige onderdompeling van een paar maanden hebben overleefd, nietwaar ? Moet u even proberen met wat bloempotten, bij voorkeur overschotplanten. Sterke planten waren dat, toen. De spreker op onze jaarlijkse Algemene Vergadering brengt ons trouwens ook een verhaal over evolutie : allen daarheen !

Deelnemers aan onze uitstappen hebben deze zin al vaak gehoord : "Die soort staat ook bij ons in de Plantentuin." En dan volgt de bedenking : "Waarom dan nog op uitstap ?" Het antwoord is zeer eenvoudig : onze Plantentuin is klein, en veel planten kunnen we niet tot grote, volwassen exemplaren laten uitgroeien. Bij ons kan u de soorten leren kennen, naar blad, bloei en vrucht. Maar voor echt uitgegroeide bomen en struiken, en dan nog bij voorkeur als solitair in een fraai landschap, daarvoor moet u samen met ons op visite bij andere tuinen, waar u deze mooie en interessante plantensoorten in hun volle glorie kan bewonderen.

Uw redacteur,
Paul Goetghebeur

EDGEWORTHIA

Na een lange en avontuurlijke expeditie door Sikkim en Nepal in 1847-51, publiceerde Joseph Dalton Hooker (1817-1911) zijn observaties en ervaringen in een uitgebreid en gedetailleerd verslag met de titel *Himalayan Journals* (1854). Het werd een klassieker van de 19de eeuwse reisliteratuur en kende meerdere herdrukken. Wie deze reisnotities op goed geluk openslaat komt terecht in een wonderlijke wereld met een overweldigende natuur in combinatie met vreemde culturen. J.D. Hooker was niet aan zijn proefstuk toe, deze reis was goed voorbereid en ontving de steun van de Britse regering. Hooker verzamelde informatie over de streken en volkeren die hij ontmoette en tekende een aantal kaarten die nog lange tijd nadien gebruikt zouden worden vermits ze heel accuraat waren. Maar Hooker was in de eerste plaats plantkundige en tijdens zijn reis verzamelde hij talrijke specimens van zowel nieuwe als reeds bekende planten. Eén van deze planten die hij meermaals tijdens zijn reis observeerde was *Edgeworthia*. In zijn *Himalayan Journals* (1891) geeft hij volgend verslag (p. 143) :

" Beyond Taptiatok we again crossed the river, and ascended over dry, grassy, or rocky spurs to Lelyp, the first Bhoteea village; it stands on a hill fully 1000 feet above the river, and commands a splendid view up the Yalloong and Kambachen valleys... There were about fifty houses in the village, of wood and thatch, neatly fenced in with wattle, the ground between being carefully cultivated with radishes, buckwheat, wheat and millet.... A Lama, who is the head man of the place, came out to greet us, with his family and a whole troop of villagers...; none had ever before seen an Englishman, and I fear they formed no flattering opinion from the specimen now presented to them, as

they seemed infinitely amused at my appearance, and one jolly dame clapped her hands to her sides, and laughed at my spectacles, till the hills echoed... *Elaeagnus* was common here, with *Edgeworthia Gardneri*, a beautiful shrub, with globes of waxy, cowslip-coloured, deliciously scented flowers; and also a wild apple, which bears a small austere fruit, like the Siberian crab..."

En verder langs het reistraject vond hij nogmaals de plant (p. 234) :

" I descended to the village of Tchongpong (alt. 4,980 feet), where I was detained a day to obtain rice, of which I required ten days' supply for twenty-five people. On the way I passed groves of the paper-yielding *Edgeworthia Gardneri* : it bears round heads of fragrant, beautiful, yellow flowers, and would be a valuable acquisition to the English conservatory."

En ook in hoger gelegen gebieden (p. 295) :

" Beyond Lathiang, a steep and dangerous path runs along the east flank of Mainom (10,613 feet high), sometimes on narrow ledges of dry rock, covered with long grass, sometimes dipping into wooded gullies, full of *Edgeworthia Gardneri* and small trees of *Andromeda* and *Rhododendron*, covered with orchids of great beauty (especially some species of *Sunipia* and *Cirrhopetalum*, which have not yet been introduced into England)."

Later zou Joseph Dalton Hooker deze plant ter sprake brengen in *Curtis's Botanical Magazine* (1891, tab. 7180) en tegelijk iets zeggen over de naam zelf :

" The genus *Edgeworthia*... commemorates the botanical labours of a distinguished member of the India Civil Service, the late

M.P. Edgeworth, F.L.S., youngest brother of Maria Edgeworth. The specific name was given in honour of the Honourable Edward Gardner, Political Resident in Nepal, a valuable correspondent of the Calcutta Botanic Gardens, who first drew attention to the *Edgeworthia* as furnishing a paper-making material of the best quality."

Tot zover Joseph Dalton Hooker, die nadien directeur zou worden van Kew Gardens. Maar het vinden en beschrijven van *Edgeworthia gardneri* gebeurde enkele decennia eerder, weliswaar onder een andere naam, nl. *Daphne gardneri*. Deze eerste beschrijving was van de hand van Nathaniel Wallich (1786-1854). Hij was een arts verbonden aan de Deense nederzetting Serampore, toen bekend als Frederichsnagore in Bengalen. Toen de Britten deze handelspost veroverden werd Wallich gevangen genomen. Maar gezien zijn kennis en opleiding werd hij vrijgelaten en aangesteld als assistent in de Plantentuin van Calcutta. In 1817 werd hij dan directeur van deze plantentuin. Door zijn interesse voor de inheemse flora van India, werden heel wat specimens verzameld en naar Engeland gestuurd. Specimens die hem ook door anderen bezorgd werden. Zoals de *Daphne gardneri*, waarvan hij een beschrijving gaf in de *Asiatick Researches*, uitgegeven in Calcutta in 1820. Dit tijdschrift met als volledige titel "*Asiatick Researches, or Transactions of the Society, instituted in Bengal, for enquiring into the history and antiquities, the arts, sciences and literature of Asia*" was de eerste wetenschappelijke publicatie van de Asiatic Society in India en verscheen van 1784 tot 1839.

In Vol. 13, p.369 e.v. (1820) onder Ch. X "Descriptions of some rare Indian plants, By N. Wallich, M.D." is op p. 388-390 een afbeelding en beschrijving te vinden van *Daphne gardneri* Wall. Naast de wetenschappelijke beschrijving van deze plant vertelt Wallich in een "Observation" het volgende :

" Nothing can exceed the beauty and fragrance of this lovely shrub, which I lately received from, and which I have the greatest satisfaction in naming after its discoverer the Honorable Edward Gardner, of whose invaluable botanical communications I have already had several occasions to speak before this learned Society. It is owing to the ready and most liberal compliance of that Gentleman with my wishes that I have been enabled to send two of my people to Napaul, under the sanction of Government, for the express purpose of collecting plants, seeds and preserving specimens for the Honorable Company's Botanic Garden at Calcutta; and it is to the protection and assistance he has invariably granted to them in their excursions in that novel country, as well as to his own individual researches, that I have to attribute the frequent and extensive additions which since September 1817 have almost daily been made to the riches of this institution, forming a memorable and important Aera in its annals. Among the many useful and ornamental vegetable productions thus received, this new and distinct species of *Daphne* stands foremost. I am informed it grows to be a large shrub and is cultivated extensively about Katmandu, both on account of its beauty and perfume, and also on account of the utility of its bark affording a material of which a superior sort of paper is made in Napaul..."

Deze Edward Gardner (1784-1861) werd na een lange carrière in dienst van de East India Company uiteindelijk de eerste Britse Resident in Nepal. Naast zijn officiële functie was hij een enthousiast natuurhistoricus die dus ook planten verzamelde en opstuurde naar Nathaniel Wallich in Calcutta. Maar van deze botanische activiteit is geen enkel spoor te vinden in zijn biografie zoals bewaard in de India Office MS Records :

" Born 1784; arrived in India as a Writer 1802; Registrar and Assistant to Magistrate of Aligarh 1805; Assistant to Resident at Delhi 1808; acting Judge and Magistrate of Moradabad 1813;

Commissioner and Governor-General's Agent in Kumaun 1814; Resident in Nepal 1816... ; retired from the Service 1829; died in England October 5th, 1861".

Maar de naam *Daphne gardneri* werd dus veranderd in *Edgeworthia gardneri* door de formele beschrijving van het nieuwe genus door Carl Friedrich Meis(s)ner (1800-1874), een Zwitsers plantkundige in *Denkschriften der Königlichen bayerischen botanischen Gesellschaft zu Regensburg* (III, 270-294, 1841), waarbij hij aantoonde dat deze plant duidelijke verschillen vertoonde met het genus *Daphne*. De naam *Edgeworthia* werd in de eerste plaats opgedragen aan Michael Pakenham Edgeworth (1812-1881). Maar eigenlijk gaat het hier om een dubbele naamverwijzing, want ook ter ere van zijn zus Maria Edgeworth (1767-1849) werd deze plantennaam gekozen. Zij schreef novellen, verhalen en essays, waarbij *Dialogues on Botany for the Use of Young Persons* (1819). In *Wochenschrift des Vereins zur Beförderung des Gartenbaues in den Königlich Preussischen Staaten* (Berlin, 1861) wordt op p. 56 bij de beschrijving van *Edgeworthia* Meisn. de naam als volgt uitgelegd :

" Im dritten Bande von den Denkschriften der bayerischen Gesellschaft zu Regensburg hat Professor Meisner in Basel ein neues Genus aufgestellt, was er zu Ehren von Edgeworth, dem Verfasser einer Abhandlung über die Vegetation und über den Landbau der Sikh-Staaten, zugleich aber auch zu Ehren von dessen Schwester, einer geistreichen Dame, *Edgeworthia* nennt..."

Wellicht kon ook haar broer Michael Pakenham Edgeworth als "geistreich" omschreven worden want hij hield een dagboek bij tussen 1828 en 1867 dat uiteindelijk 8000 pagina's zou tellen. Maar Meisner had vooral zijn bijdragen voor ogen op het punt van planten die hij aantrof in het gebied van Madras tot Lahore, waar hij als ambtenaar in dienst van de Bengal Civil Service van 1831 tot 1881 werkte. En die onder andere gepubliceerd werden

in *The Journal of Botany* (1840) onder de titel "Edgeworth's account of the Sikh States". Tijdens zijn verblijf in India reisde hij uitgebreid en had niet alleen belangstelling voor planten, maar ook voor topografie, talen en andere aspecten van de Indische cultuur. Maar het is natuurlijk wel voor zijn werk als amateur plantkundige dat hij met de naam *Edgeworthia* bedacht werd. Hij was één van die enthousiaste en ondernemende Victoriaanse amateur natuurhistorici die hun koloniale dienst als ambtenaar combineerden met een passie voor het verzamelen van specimens van de plaatselijke flora of fauna.

Dit moet echter wel gezien worden tegen een achtergrond van een steeds verder uitbreidend Brits koloniaal imperium. Deze uitbreiding van de Britse territoriale invloed in India wordt trouwens in zijn dagboek met interessant politiek en cultureel materiaal in kaart gebracht. Tot 1857 was het de East India Company die de economische en bestuurlijke macht in handen had, gesteund door een eigen leger. Na de Great Indian Mutiny, een bloedige opstand tegen het koloniale regime (tegenwoordig door India gezien als de eerste onafhankelijkheidsstrijd), verviel het monopolie van de East India Company en werd de kolonie rechtstreeks door de Britse regering bestuurd. Vele ambtenaren bleven op post en bouwden verder hun carrière uit. Zo ook M.P. Edgeworth. Waarbij hij tussendoor dus planten verzamelde en observeerde in hun omgeving, zoals vermeld in *Curtis's Botanical Magazine* (Kew, 2002) :

" Edgeworth was in the Bengal Civil Service in the early 1830s and made many collecting trips into the Himalaya from his stations at Ambala and Saharanpur. He was the first botanist to write an ecological paper on the relationships of crops and soils and wrote many other papers on taxonomy and biodiversity as well as family treatments in the first volume of J.D. Hooker's *Flora of India*."

Met deze informatie wordt dus het tot stand komen verduidelijkt van de naam *Edgeworthia* en de naam van de eerste soort waarmee Europa kennis maakte nl. *E. gardneri*. Dit geslacht omvat echter nog andere soorten. Hoeveel precies is tot op heden niet definitief uitgemaakt. D.J. Mabberley in *The Plant-Book* (2000) geeft het getal 3. In de *Flora of China* (2007) is er sprake van 4 à 5 soorten. In *Curtis's Botanical Magazine* (Kew, 2002) wordt hierover het volgende vermeld :

" There are 3-4 species of *Edgeworthia*, *E. chrysantha* Lindl. (*E. papyrifera* Siebold & Zucc.), *E. gardneri* Meisn. (*E. albiflora* Nakai), *E. longipes* Lace and possibly *E. eriosolenoides* Feng & S.C Huang."

Chronologisch gezien is de tweede soort die bekend werd in Europese collecties *Edgeworthia chrysantha* (ook terug te vinden onder het synoniem *E. papyrifera*). De uiteenlopende naamgeving heeft te maken met het vinden van deze soort in zowel Japan als China, én het ongeveer gelijktijdig publiceren van de beschrijving in 1846. *Curtis's Botanical Magazine* (Kew, 2002) geeft daar volgende uitleg bij :

" Two separate names were published by different authors in the same year, 1846. John Lindley's name, *E. chrysantha*, was almost certainly published earlier in the year than that of Siebold & Zuccarini, *E. papyrifera*. Following the Code of Botanical Nomenclature the plant should therefore be known as *E. chrysantha* (Harvey, 1992). It has been suggested by Ohwi (1984) that the plant was introduced to Japan from its place of origin, China, so it is therefore appropriate that *E. chrysantha* should take precedence since the name *E. papyrifera* is based on Japanese plants."

Dit was tegelijk ook de eerste soort *Edgeworthia* die als levende plant Europa bereikte. En dit dank zij de inspanningen van Robert Fortune. Het is op deze plant dat John Lindley (1799-1865) zich baseerde om zijn beschrijving op te stellen. In *Curtis's Botanical Magazine* (Kew, 2002) is over deze episode het volgende te vinden :

" Lindley's original description of *E. chrysantha* is based on a plant grown at one of the former gardens of The Horticultural Society (now RHS) at Chiswick. The plant was collected from the Chusan (Zhoushan) archipelago in northern China by Robert Fortune and arrived at the garden on 9 April 1845."

Dit wordt bevestigd door Lindley zelf bij zijn beschrijving van *Edgeworthia chrysantha* in *The Journal of the Horticultural Society of London* (1846, p. 148-149) met onder andere volgende informatie :

" A deciduous shrub, producing bunches of yellow sweet-scented flowers, from Chusan, etc.; from Mr. R. Fortune. Received April 9th, 1845. The flowers have not yet been produced in England; but Mr. Fortune's Chinese drawings and specimens show them to be bright golden yellow, something less than an inch long, covered with exceedingly thick hair on the outside." (*chrysantha* betekent : met goudgele bloemen).

Robert Fortune (1812-1880) verzamelde planten in opdracht van de Horticultural Society en de East India Company. *Edgeworthia chrysantha* vond hij een eerste maal op het eiland Chusan en later tijdens een tweede expeditie op het Chinese vasteland. Maar hij was niet de eerste om deze plant te observeren en te verzamelen als herbariummateriaal. Dit zou eerder gebeurd zijn door Dr. James Cunningham (c. 1665-1709), een Schotse dokter verbonden aan de East India Company en één van de eerste plantenverzamelaars in China. Onder andere op het eiland Chusan waar hij *Edgeworthia* aantrof en verzamelde. Hij liet ook illustraties maken van de planten die hij vond. Over deze James Cunningham zegt E. V. Bretschneider in zijn *History of European Botanical Discoveries in China* (St. Petersburg, 1898, p. 31) het volgende :

" Very little is known regarding the life-history of this English naturalist, who in the beginning of the 18th century sent from

China to England a rich herbarium of Chinese plants. He entered the service of the East India Company and first went out in 1698 as surgeon to the Company's factory at Emuy (Amoy) in China... In 1707 he proceeded to Batavia, and soon after embarked for England, but there is some reason to believe that he died on the voyage. His botanical collections were made at Amoy, but chiefly in Chusan. He distributed his plants among his friends Sloane, Petiver and Plukenet."

Na Engeland werd *E. chrysantha* ook snel elders in Europa bekend. Getuige het uitgebreide artikel in *Flore des serres et des jardins de l'Europe*, gepubliceerd door L. Van Houtte en Ch. Lemaire (nov. 1847, p. 289), met een mooie lithografische illustratie van deze plant. Dus hetzelfde jaar "où elle fleurit pour la première fois, comme nous venons de le dire, en 1847, dans une serre tempérée de la Société royale d'Horticulture à Londres". Bij het begin werd de plant louter als kasplant behandeld. Van de enkele soorten *Edgeworthia* is het wel *E. chrysantha* die het best bekend en nu bij ons min of meer winterhard is. Dat kunnen we trouwens in de winter zelf vaststellen aan de hand van de uitgebreide collectie van deze soort in de Plantentuin. Sinds enkele jaren werden op verschillende plaatsen zelf gekweekte exemplaren in de Plantentuin verspreid en dat geeft eind winter, begin lente bijvoorbeeld een zeer speciaal effect in de border langs de Victoriakas. Duidelijk een bijzonder waardevolle tuinplant.

Edgeworthia chrysantha is de soort die het meest verspreid werd hetzij wild of gekweekt in China, Korea en Japan (en nadien overvloedig in tuinen en collecties in Europa, enz.). Het verspreidingsgebied van *E. gardneri* is Nepal, Bhutan, N. India en W. China. De derde soort die duidelijk onderscheiden wordt is *E. longipes* Lace, afkomstig van Assam en Myanmar (vroeger Birma, Eng. Burma). Het is een niet-winterharde soort die vooral

opvalt door de lange bloemstelen (= *longipes*). De auteursnaam verwijst naar John Henry Lace (1857-1918). Zijn biografie vermeldt onder andere :

" Lace came to India in 1881 after which he was in charge of the forests of Chamba state and later those of the uplands of Quetta. In 1900 he was appointed Assistant Inspector General of Forests. Later on he worked in Bengal and Burma. Lace retired in 1913. He was a renowned botanist and carried out collections in far flung and inaccessible areas."

Als Chief Conservator of Forests, Burma 1908-1913 verzamelde hij talrijke planten. Terug in Engeland bestudeerde hij dit herbariummateriaal en publiceerde een aantal beschrijvingen. Zoals van *Edgeworthia longipes* Lace in Bulletin of Miscellaneous Information, Royal Gardens, Kew (1914, p.380-381). Onder Nr. 829 geeft hij een gedetailleerde beschrijving van *Edgeworthia longipes* (die hij verzamelde in 1912) met bij het begin een opmerking over de opvallende lange bloemstelen. en op het einde de gegevens over de vindplaats : "Indo-China, Upper-Burma: Ruby Mine District; Mogôk to Bernardmyo, 1500 m., Lace 6005". Tijdens het verblijf van Lace in Birma/Burma was dit land onderdeel van het Britse Rijk (1885-1947). In 1948 werd het land onafhankelijk en in 1989 veranderde de naam in Myanmar.

Als besluit kan nog iets gezegd worden over het gebruik van *Edgeworthia*. Zowel *E. gardneri* als *E. chrysantha* werden (en worden) gebruikt voor het vervaardigen van kwaliteitspapier, onder andere voor papiergeld. In Japan was het *E. chrysantha* die onder de naam *Mitsumata* al vanaf de 16de eeuw zorgde voor de grondstof voor *Washi*, een papier dat bekend stond omwille van de stevigheid, de soepelheid en de duurzaamheid. Maar er worden ook andere planten bij de productie van *Washi* gebruikt, nl. *Broussonetia*, *Wikstroemia canescens* en *Cannabis sativa*.

Bibliografie

- Bretschneider, E.V. (1898). History of European Botanical Discoveries in China. St. Petersburg.
- Clennett, C., Harvey, Y. & Pearman, G. (2002). *Edgeworthia chrysantha*. Curtis's Botanical Magazine, p. 19-27. Kew.
- Desmond, R. (1977). Dictionary of British and Irish Botanists, etc. London.
- Fortune, R. (1852, 1987). A journey to the tea countries. London.
- Gribbin, M. & Gribbin, J. (2008). Flower Hunters. Oxford.
- Hooker, J.D. (1891). Himalayan Journals. London.
- Hunter, W.W. (1896). Life of Brian Houghton Hodgson. London.
- Kilpatrick, J. (2007). Gifts from the gardens of China. London.
- Mabberley, D.J. (2000). The Plant-book. Cambridge.
- Stafleu, F.A. & Cowan, R.S. (1976-1988). Taxonomic Literature. Utrecht.
- Turrill, W.B. (1963). Joseph Dalton Hooker. London.
- Yinzheng Wang & Gilbert, M. G. (2007). *Edgeworthia* Meisner. Flora of China 13 : 247-248. I

Bernard Symoens

Agenda 2009

Oktober

Zo 4 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin: thema "herfstkleuren"

November

Zo 1 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin: thema "herfstgebeuren"

December

Za 12 14.30 uur Algemene Vergadering

Het mysterie van de verdwenen Nederlandse namen

De voorbije maanden zijn door onze bezoekers talrijke keren vragen gesteld over de afwezigheid van Nederlandse namen van planten op onze naambordjes. Is hier een verklaring voor ?

Waarom geen Nederlandse namen ?

Zijn de Nederlandse namen verdwenen ? Willen we geen plaats meer bieden aan deze namen ? Zullen we de bordjes maar meteen helemaal naar het Engels omzetten ? Misschien drietalig : Nederlands, Frans, Engels ? Of eerder : Nederlands, Frans, Duits ? Of gaan we voor het compromis, viertalig : Nederlands, Frans, Duits, Engels ?

En eigenlijk is de laatste situatie vijftalig, want we laten zeker en altijd de wetenschappelijke naam primeren, om de eenvoudige reden dat deze voor de hele (botanische) wereldgemeenschap goed leesbaar en begrijpelijk zijn en blijven. In alle talen, ook deze die andere dan onze Romeinse tekens gebruiken, worden de wetenschappelijke namen met de Romeinse tekens genoteerd. Zo lukt bijvoorbeeld toch een beperkte lectuur van een recent fotoboek met Chinese beschrijvingen van *Aspidistra*-soorten : in de Chinese legendes van de figuren worden de Latijnse namen vermeld, in Romeins schriftuur...

Verklaring ?

De oorzaak van dit gebrek aan Nederlandse namen is eigenlijk zeer eenvoudig verklaarbaar : enkel plantensoorten inheems (of min of meer recent binnengekomen) in Nederland en België (en omgeving) hebben een Nederlandse naam ontvangen. Tot ver in de twintigste eeuw waren vaak meerdere tot zelfs vele alternatieve "Nederlandse" namen beschikbaar, enerzijds wegens verschillende namen in de diverse dialecten, en anderzijds door een gebrek aan standaardisatie. Pas op het einde van de vorige eeuw zijn pogingen ondernomen om voor het hele Nederlandstalige gebied tot een standaardisatie te komen in verband met het gebruik van Nederlandstalige namen. Het

resultaat is nu dat in de belangrijkste floristische werken in Nederland en in België (meestal !) dezelfde Nederlandstalige namen worden gehanteerd. Deze algemene regel geldt voor ongeveer 2000 soorten.

Tegelijk betekent deze vaststelling dat meer dan 250 000 soorten in ongeveer 15 000 genera, die geen vertegenwoordigers hebben in West-Europa, in principe niet beschikken over een Nederlandse naam. Aangezien in onze Plantentuin de overgrote meerderheid van de soorten tot deze tweede categorie behoort, dan wordt de afwezigheid van Nederlandse namen wel begrijpelijk.

Uitzonderingen

Op deze regel zijn er vanzelfsprekend uitzonderingen. Er zijn namelijk ook heel wat vreemde planten met een veelgebruikte Nederlandse naam. Dit kan worden verklaard door dat deze planten al lang een of andere vorm van gebruik en verbruik kennen in onze regio, waardoor hun Nederlandse naam is ingeburgerd in onze taal.

Ik denk aan tomaat, hyacint, vijg, plataan, jasmijn, en talrijke andere voorbeelden.

Andere uitzonderingen zijn uitheemse planten waarvoor recent een Nederlandse naam werd geconstrueerd. Enerzijds zien we vaak dergelijke fantasienamen opduiken in de wereld van de parobotanica, en meestal omwille van dezelfde reden als in de vorige alinea : het gebruik van een bepaalde plant doet de nood voelen om deze plant van een Nederlandse naam te voorzien. Veel wetenschappelijke namen zijn te moeilijk, liggen niet goed in de mond, klinken niet goed, terwijl in een "nieuwe" Nederlandse naam meteen iets over de functie kan worden geplaatst (*product placement* ?) of met de naam kan een lokfunctie (*fatal attraction* ?) worden opgeroepen.

Anderzijds zijn ook pogingen ondernomen om tot een standaardisatie te komen, ook voor deze nieuwe namen. Door de steeds meer uitgebreide (ongebreidelde ?) transportmogelijkheden komen zeer veel "nieuwe" soorten beschikbaar voor onze tuinen, in de groententas, in het fruitaanbod. Bij het samenstellen van de werklijst met soorten waarvoor een Nederlandse naam wenselijk zou zijn, bleek zeer snel dat een dergelijke lijst enorme proporties zou aannemen.

Daarnaast was ook het uitdenken van betekenisvolle nieuwe Nederlandse namen een bijzonder moeilijke, en zelfs frustrerende bezigheid. Vooral soortenrijke genera met veel vertegenwoordigers in het tuin- en arboretumassortiment zorgen voor wanhopige momenten. De lijst is dan ook onafgewerkt gebleven, hoewel ze toch voor enkele mooie vondsten heeft gezorgd. Misschien moet gedacht worden aan een andere werkwijze ?

Een indeling van de Nederlandse namen

Naar aanleiding van deze bedenkingen ben ik even in de lijsten met Nederlandse namen gaan zoeken naar voorbeelden. Tegelijk viel me op dat deze namen wel zeer verschillende en uiteenlopende geschiedenissen vertoonden, en enige vorm van classificatie kwam spontaan naar boven drijven. Na een beperkte zoektocht, met ongetwijfeld een te beperkte staalname volgt hierbij dus een eerste, bescheiden poging om te categoriseren, en om u te wijzen op de bontheid van wat wij als "Nederlandse" namen aanduiden. Of niet ?

Nederlandse namen, met lange voorgeschiedenis

<i>Plantago</i>	= Weegbree
<i>Tilia</i>	= Linde
<i>Trifolium</i>	= Klaver

Wat was eerst ? Latijn of Nederlands ?

<i>Mespilus</i>	= Mispel
<i>Ornithogalum</i>	= Vogelmelk
<i>Ornithopus</i>	= Vogelpootje
<i>Pulmonaria</i>	= Longkruid
<i>Viola</i>	= Violtje

Nederlandse naam = Latijnse naam

<i>Ambrosia</i>	= Ambrosia
<i>Cyrilla</i>	= Cyrilla (van de Cyrillafamilie, Cyrillaceae)
<i>Ephedra</i>	= Ephedra
<i>Freesia</i>	= Freesia
<i>Fuchsia</i>	= Fuchsia
<i>Ginkgo</i>	= Ginkgo

<i>Houttuynia</i>	= Houttuynia
<i>Lobelia</i>	= Lobelia
<i>Magnolia</i>	= Magnolia
<i>Verbena</i>	= Verbena

Hieruit blijkt dat Latijnse namen echt niet altijd zo “moeilijk” zijn, en daarenboven zijn veel van deze namen betekenisvol. Daarom dus een pleidooi pro overname van de Latijnse namen, waar mogelijk of waar evident.

Daar is zelfs een voorbeeld met de volledige soortnaam :

<i>Aloe vera</i>	= Aloë vera
------------------	-------------

Nederlandse naam = Latijnse naam, maar met alternatief (hoewel soms weinig of niet meer gebruikt)

<i>Buddleja</i>	= Buddleja
	= Vlinderstruik
<i>Forsythia</i>	= Forsythia
	= Chinees klokje
<i>Papaver</i>	= Papaver
	= Klaproos (enkel voor bepaalde soorten)
<i>Phlox</i>	= Phlox
	= Vlambloem
<i>Taxus</i>	= Taxus
	= Venijnboom

Nederlandse naam = naam van vreemde origine (of iets vervoemd)

<i>Leontopodium alpinum</i>	= Edelweiss
<i>Litchi chinensis</i>	= Litchi
<i>Mangifera indica</i>	= Mango
<i>Solanum lycopersicum</i>	= Tomaat
<i>Simmondsia chinensis</i>	= Jojoba

Nederlandse naam = duidelijk afgeleid van Latijnse naam

<i>Camellia</i>	= Camelia
<i>Cedrus</i>	= Ceder
<i>Crocus</i>	= Krokus
<i>Ficus</i>	= Vijg
<i>Hyacinthus</i>	= Hyacint

<i>Jasminum</i>	= Jasmijn
<i>Ligustrum</i>	= Liguster
<i>Lupinus</i>	= Lupine
<i>Narcissus</i>	= Narcis
<i>Nerium oleander</i>	= Oleander
<i>Paeonia</i>	= Pioen
<i>Pastinaca</i>	= Pastinaak
<i>Petroselinum</i>	= Peterselie
<i>Platanus</i>	= Plataan
<i>Prunus persica</i>	= Perzik
<i>Rhododendron</i>	= Rododendron
<i>Syringa</i>	= Sering

Nederlandse naam = oud synoniem(Latijnse naam), of afgeleid

<i>Ocimum basilicum</i>	= Basilicum
<i>Camellia sinensis</i>	= Thee (<i>Thea sinensis</i>)
<i>Howeia</i>	= Kentia
<i>Hydrangea</i>	= Hortensia
<i>Impatiens</i>	= Balsemien (<i>Balsamina</i>)
<i>Pelargonium</i>	= Geranium
<i>Sinningia</i>	= Gloxinia

Vertalingen, wellicht eerder recent

<i>Pterocarya</i>	= Vleugelnoot
-------------------	---------------

Nieuwe namen, zeer recent

<i>Cercidiphyllum</i>	= Koekjesboom
<i>Stachyurus</i>	= Staartaar

Latijnse naam met meerdere "vertalingen"

<i>Vicia faba</i>	= Tuinboon
	= Grote Boon
	= Paarde(n)boon
<i>Amelanchier lamarckii</i>	= Amerikaans krentenboompje
	= Krentenboompje
	= Canadees krentenboompje
	= Drents krentenboompje

Nederlandse naam met meerdere betekenissen

Geelwortel	= <i>Xanthorhiza speciosissima</i> = <i>Hydrastis canadensis</i> = <i>Curcuma longa</i>
Katte(n)staart	= <i>Lythrum</i> = <i>Equisetum</i> = <i>Acalypha hispida</i> = <i>Amaranthus caudatus</i>
Stekelnoot	= <i>Xanthium</i> = <i>Acaena</i>

Besluit

Nederlandse namen zijn aanwezig en min of meer gestandaardiseerd voor de planten die behoren tot de inheemse flora, inclusief veel recente inwijkelingen.

Daarnaast zijn vaak ook namen beschikbaar voor uitheemse planten die courant gebruikt worden, hoewel deze vaak een veel lagere graad van standaardisatie vertonen.

De ontstaanswijze en de vorm van deze Nederlandse namen is bijzonder divers, wat wordt aangetoond met enkele voorbeelden.

Doordat recent veel “nieuwe” planten in onze gebruikswereld doordringen is er een inderdaad nood aan nieuwe Nederlandse namen. Dit is geen eenvoudige opdracht, die daarenboven sterk doorkruist wordt door het opduiken van snelle vertalingen en fantasienamen in allerhande efemere publicaties. Door het intens en invasief gebruik van internetbronnen blijken trouwens deze laatste namen hun efemere karakter te overstijgen.

Werk aan de winkel !

Paul Goetghebeur

Op het nippertje was de straatmus erbij voor

DE TUINTWEEDAAGSE ENGLAND

Enkel één tot twee dagen de tijd gehad om de uitnodiging te lezen en ... volgeboekt.

Met regen vertrokken we naar Calais waar wij tijdig overstapten op de ferry. De zee lag er rustig bij. Toen wij Dover naderden konden wij de krijtrotsen bekijken onder een blauwe hemel. Het typisch Engels landschap was mooi geel gekleurd door bloeiende Gaspeldoorn.

Onze eerste stop was "Nymans garden", een hele mooie tuin omgeven door een uitgestrekt prachtig landschap. Het is onbegonnen werk te beschrijven wat daar groeide. Zo'n tuinbezoek geeft ons wel de kans om heel wat van de rijke collectie uit de plantentuin eens te zien in grote hoeveelheid in bloemborders en perken. Planten, struiken en bomen komen daar tot volle ontplooiing. Soms stonden wij één en al verbazing voor een bijzonder exemplaar. Op de achtergrond hoorden wij dan "zo ééntje staat ook in ONZE plantentuin op plaats X. Zelfs de Prof. Paul kan in extase geraken voor een lange muur begroeid met een klimmende witte Hortensia met gaafrandig blad. Een typisch Engels huis met aanpalend een ruïne van de afgebrande kapel en een ommuurd tuintje met duiventil stond midden het domein. Het sfeervol interieur gaf de indruk ... elk ogenblik komt een bewoner zich neervleien in de cosycorner om een boek te lezen. Wie over schrijftalent beschikt kan hier onmiddellijk een thriller neerpennen.

Na 7 km rijden bereikten we Leonardslee lakes en gardens in Horsham; een helemaal andere tuin. Een overvloed van Azalea's (enkelen 200 jaar oud), Rhododendrons, Camelia's,

Acers, Magnolia's waren aangeplant op hellingen. Een ongelooflijk kleurenpalet weerspiegelde zich in de rivier van het dal. We wandelden er op een bloementapijt. In de bossen prijken massaal de blauwe Boshyacinten. Eventjes dachten wij in Australië te vertoeven. Kangoeroe's (zelfs witte) en hun kroost vertonen er sedert 1889 hun typische springkunst op een groot territorium. We kregen nog iets heel apart te zien : een poppenhuis. Ontelbare uren werden daaraan besteed. Het bevat een oud herenhuis van kelder tot zolder volledig bemeubeld en bewoond, alle personages fijn uitgedost, een winkelstraat met alle toebehoren zoals een naaiwinkel met knopjes, bobijntjes enz. alles mini mini en een school zeer gedetailleerd uitgewerkt, bv. een muis sprong uit een openstaande schoolbank.

We waren maar 17 km van het hotel. Een gezellige babbel bij het avondmaal en een goede nachtrust konden we heel goed gebruiken. Er waren vroege vogels die voor het ontbijt nog een duik namen in het zwembad. Bij het vertrek was ons gezelschap aangegroeid met 2 personen. Ze hadden zich vooraan in de bus geïnstalleerd tot ze beseften dat ze niet tot onze groep behoorden en weg waren ze na nog eerst hun valiezen gezocht te hebben.

Ditmaal hadden we pech. Het goot water. We beschikten zomaar over 6 uur om door te brengen in KEW. Sommigen vroegen zich af wat hiermee aan te vangen. Hilde en Karel wisten heel goed wat zij aanpakten. Met "de paraplu" begaven wij ons naar de zadenbank. Intussen verdreef een stevige wind de regenwolken en de zon was de ganse dag van de partij. Deze tuin bestaat 250 jaar. Door dit jubileumjaar was alles prima verzorgd en verfraaid. Er waren mooie oude serres maar ook nieuwe, waarvan de architectuur een innovatie was. We hebben die allemaal doorgewandeld. Crème de la crème was de ronde serre van de waterlelies.

Niet te verwonderen dat Monet deze bloemen op doek schilderde. De Japanse tuin was sierlijk aangelegd. We konden ook een kijkje nemen boven de kruinen van de bomen. De bomen, indrukwekkende exemplaren, hadden nog voorjaren de ruimte om er te groeien. Het was dus stappen van boom naar boom. De voorziene 6 uren waren zo voorbij. We hebben eigenlijk amper de tijd gehad om een overzicht te hebben van deze unieke botanische tuin. Een fantastische afsluiter !

Iedereen was tijdig op de afspraak voor de terugreis. We kregen nog een toemaatje! De geplande oprit van de autostrade was afgesloten. De chauffeur moest, met zijn extra lange bus voor 69 personen, door de voorstad van London rijden. Het waren lange, smalle straten met kleine huisjes (portaalte, erkertje, voortuintje). De meeste voortuintjes waren getooid met "één bloem" de auto! Telkens sloegen de verkeerslichten op rood. Na een uur manoeuvreren tussen al het verkeer waren we op de autostrade. Bij aankomst in Dover was het douanekantoor en de parking LEEG. Geen enkele hindernis lag nog op onze weg om de ferry in te rijden en ... de chauffeur, Hilde, en Karel konden op adem komen. De ferry vertrok! Geduldige hongerigen kregen, na heel lang wachten, hun lasagne gratis.

De tweedaagse mag terug in de annalen als schitterend geslaagd worden beschreven.

Bedankt Vrienden van de Plantentuin!

De vrienden zijn al benieuwd wat er volgend jaar uit de bus valt.

Blueberry Fields forever...

Vooreerst, de titel hierboven moet u neuriën op de tonen van een gelijkaardige titel, meer bepaald over Engelse aardbeien.

Een groepje Vrienden vertrok op zaterdag 4 juli naar *The Far East*, in Vlaanderen wel te verstaan, en dan gaat het inderdaad over de provincie die (historisch gezien een beetje ten onrechte) als Limburg wordt aangeduid.

Blueberry Fields

De eerste halte is bij een uniek bedrijf, waar over een grote oppervlakte een Amerikaanse soort Bosbes, met name de Blueberry of Trosbosbes (*Vaccinium corymbosum*) wordt geteeld. Dit domein is zeer mooi aangelegd, een voorbeeld van intelligent design, in een valleigebied met hoge waterstand, op venige bodem : ideaal voor de teelt van Blueberries.

Het onthaal is zeer gemoedelijk, met een gekoeld Blue Ice drankje. De eigenaar, Henri Quick, wandelt met ons mee, en geeft hier en daar een toelichting over de werkwijze. Hij heeft op de wandelroute bij een 150 planten (wilde soorten) een tekstbord geplaatst met in Oud-Nederlands wat informatie over het geneeskundig gebruik van die plant. Niet toevallig, want we vernemen dat onze gids een doctoraal proefschrift voorbereid over de Middeleeuwse kruidengeneeskunde.

De lunch, een broodjesmaaltijd, is voor ons ter plaatse klaargemaakt, en wordt gevolgd door een ijsdessertje, overgoten met Blauwbaard (blueberry coulis).

Na de maaltijd is er nog wat tijd om de gezellige winkel met prachtige producten te bezoeken. Enkele ondernemende Vrienden halen een emmertje aan de balie en gaan op de zelfplukvelden aan het werk. De zomerse zon met lichte bewolking zorgt voor een heerlijke, zorgeloze dag van genieten...

Samengevat : een aanrader, voor als u in de buurt bent !

Blueberry Fields, Schomstraat 145, 3582 Koersel, 01 42 52 75,
info : www.blueberryfields.be

Enkele dagen later verschijnt er bij ons thuis een taart met blueberries uit de IKEA-winkel, en wat staat in het Zweeds op de doos : Blåbärskaka.

Deze Blueberry-plant kan u ook in de Plantentuin terugvinden in onze GFT afdeling, maar momenteel staat de plant niet in goede doen wegens ongepast bodemtype. In het najaar wordt een en ander verbeterd !

Jeneverbesreservaat

Om 13 u vertrekken we naar As, voor een bezoek aan het Jeneverbesreservaat. Onze route wordt doorgenomen met de privé begeleider Juul, waardoor we na korte tijd op de gepaste locatie kunnen starten met de wandeling. Op dat ogenblik krijgen we een wolkenloze hemel, de zon brandt fel op onze hoofden, en zo komen we helemaal in de sfeer van het barre land : een arme, schrale bodem, zeer droog en doorlatend, en met extreme temperatuurschommelingen, wisselend van zeer koud in de winter tot broeiend heet in de zomer.

De jeneverbesstruiken zijn inderdaad soms zeer grillig uitgegroeid, van hoog opschietend tot laag en breed uitgezet. En merkwaardig, sommige struiken dragen veel "bessen", andere helemaal niet. Verwonderlijk, of niet ?

In een bepaald struikje doen we een vreemde ontdekking, daar hangt het uitgedroogde lijk van een vrij grote vis, op meer dan een meter hoogte. Vis ? In dit uiterst droge terrein ? Misschien is de grondwaterstand in de winter veel hoger dan in de zomer ? Een mogelijke verklaring wordt al snel gevonden, meer bepaald denken we aan een reiger die een spartelende prooi heeft laten vallen, met de uitdroging als gevolg.

In de Plantentuin kan u ook deze Jeneverbes komen bekijken, in het Rotstuinperceel waar onze kampioen Parasolden groeit : wat

verder bij de start van het pad op een lager terras. Een andere zaailing van dezelfde origine kan u vinden in de afdeling Geneeskragtige planten.

Arboretum Bokrijk

Aan de rand van de grote parking worden we opgewacht door onze gids, Jef Van Meulder, een "grote" gids, met een warme Limburgse stem, en zoals zal blijken tijdens de rondleiding, met het hart op de juiste plaats voor het arboretum. De grootte van dit terrein (18 ha) maakt dat hier omvangrijke collecties aanwezig zijn, en dat veel soorten ook met talrijke exemplaren samen groeien in veel percelen. Hierdoor krijgen we duidelijk beeld van de habitus die deze soorten onder meer natuurlijke omstandigheden kunnen bereiken.

Het arboretum Bokrijk bezit de grootste Europese collectie van het genus *Ilex* (Hulst en zijn verwanten), een nationale collectie van bamboesoorten, zeer grote aantallen van rododendrons, knuppelpaden boven vijvers en moerassen, enz. Alhoewel dit arboretum werd opgestart als een systematische collectie is het in de loop van zijn ontwikkeling duidelijk uitgebopwd naar een fraaie landschapstuin, met zeer veel botanisch en naar tuincultuur waardevolle soorten en cultivars.

Besluit

Voor de organisator van deze uitstap, Walter Van Loock, betekende dit een soort van ingangsproef, zijn eerste ervaring voor onze vereniging. Ik ben ervan overtuigd dat alle deelnemers akkoord gaan met de evaluatie "geslaagd met de grootste onderscheiding, en gelukwensen in naam van de voltallige jury".

Walter : een zeer welgemeende proficiat, en : doe zo voort...

Paul Goetghebeur

Op zondag 26 juli is er in de Plantentuin, en meer bepaald in het Palmarium of daar startend, een kleine, en naar Gentse-Feesten-normen, eerder bescheiden concentratie van activiteiten. doorgegaan.

Vooreerst waren er de thematische rondleidingen, met in dit jaar een *special* over ons aller Charles Darwin (1809-1882) bij zijn 200ste verjaardag (en tegelijk ook de 150ste verjaardag van zijn wereldschokkend boek, *On the origin of species...* Enkele van onze gidsen hebben een bijzondere inspanning geleverd, met doorzwoegen van een aantal boeken, geschreven door deze Charles Darwin, met uitpluizen van meerdere biografische werken, tot en met een gepersonaliseerd kookboek...

Ten tweede werd een ludieke plantenruil georganiseerd, waarbij de zeer eenvoudige regel werd gehanteerd : een plant = een plant. Deze simpele voorwaarde zorgde voor enkele bijzonder merkwaardige ruiloperaties, tot grote tevredenheid van beide partijen.

Ten derde was er een dubbele stand met tweedehands boeken over tuinen, planten, tuinarchitectuur, plantenziekten, en over meer gespecialiseerde onderwerpen (struiken, vaste planten, vetplanten, plantenziekten, enz.), georganiseerd door onze vereniging, de Vrienden van de Plantentuin Gent, samen met Oxfam en haar boeken-afdeling, waarvoor we hen bijzonder dankbaar zijn. Samen zijn we sterk, is het niet ?

Ten vierde was de ID-sessie, waar onze leden en sympatisanten met hun planten- en tuinproblemen bij onze specialisten terzake (ID = identificatie !) van informatie en goede raad werden voorzien. Naast identificatie was vaak ook informatie gewenst over teelt, zaaien, ziekten, opbrengst, vermeerderen.

Hieronder geef ik u een persoonlijke selectie van de gestelde vragen, en de wijze waarop deze konden worden beantwoord.

Vraag 1. Onbekende, bloeiende plant, uit een tuin.

Antwoord 1. *Houttuynia cordata* 'Chameleon'.

Deze plant heeft een bloemgestel opgebouwd uit talrijke kleine bloeme-

tjes, zittend op een verlengde as, en met onderaan enkele vergrote, witte schutbladeren die heel sterk op kroonbladen lijken, waardoor dit bloemgestel als een superbloem, of een schijnbloem functioneert.

Dit exemplaar is een clone van de cultivar 'Chameleon', met bonte, driekleurige bladeren.

Over het ontbreken van een Nederlandse naam : lees het artikel in dit nummer.

Vraag 2. Onbekende plant, gevonden onderweg.

Antwoord 2. Knopherik (*Raphanus raphanistrum*), plant met jonge vruchten, goed herkenbaar aan de snavel.

Deze soort is de wilde verwante van onze radijsjes. Laat in het vervolg enkele radijsjes uitgroeien in hun tweede jaar, en u zal versteld staan van de schoonheid van hun bloemen ! En nadien van de vruchten met daarin zaden waarmee u opnieuw kan kweken.

Vraag 3. *Hebe* zaailing. Deze jonge plant wordt aangeboden als een zaailing van een *Hebe*. Is deze "soort-vast" ?

Antwoord 3. Dit is onzeker.

De meeste cultivars worden vegetatief vermeerderd, met stekken (op diverse wijzen).

Zaailingen zijn sowieso "verdacht", wegens mogelijke hybridisatie (want : aanwezig in een collectie).

Van ons Systematiek-Dicotylen exemplaar van *Hebe salicifolia* (1997-0293 W) zijn intussen twee zaailingen (van spontage opslag, honderden !) gerecupereerd, en deze groeien nu op de helling tussen het Palmarium en het Ingangsgebouw.

Vraag 6. Slingerplant zonder bloei, spontane groei in tuin.

Antwoord 6. Deze onbekende is misschien *Periploca graeca* ?, of *Vincetoxicum hirundinaria* ?, of een andere soort Apocynaceae ? Welke soorten worden nog veel gekweekt in tuinen ? Bloemen helpen ook goed bij de determinatie.

Vraag 8. Peulen, identificatie gewenst.

Antwoord 8. Amerikaanse gleditsia (vaak nog aangeduid als Valse christusdoorn) (*Gleditsia triacanthos*). Deze boom heeft mooie, vrij grote en golvende peulen, die door hun vorm en kleur vaak in de bloemsier-

kunst worden gebruikt.

Vraag 12. *Aeonium* soorten en cultivars.

Antwoord 12. Van het genus *Aeonium*, dat vooral soortenrijk is op de Canarische eilanden, is een donkere vorm behoorlijk populair als sierplant, met name *Aeonium arboreum* 'Zwartkop'.

Vraag 15. Flora van Gent : (bevestiging van) identificaties gewenst.

Antwoord 15. Deze persoon wil de wilde flora vanuit zijn geboorte leren kennen, en in die stedelijke omgeving groeien heel wat ruderalen en adventieven, zoals Alsemambrosia (*Ambrosia artemisiifolia*), Steenkruidkers (*Lepidium ruderales*), Stinkende ballote (*Ballota nigra*).

Vraag 16. Onbekende plant, eenjarig, met kransstandige bladeren, overvloedig bloeiend, kleine bloemen die lijken op die van Schijnsparrie, straatruderaal Gent

Oplossing 16. Deze kleine plant is een soort uit het Mediterrane gebied, met name Kransmuur (*Polycarpon tetraphyllum*). Deze soort wordt beschouwd als een neofyt, die eerder recent een noordelijke uitbreiding kent in de urbane milieus.

Kijk even op : <http://www.hear.org/starr/plants/images/species/?q=polycarpon+tetraphyllum>

Vraag 17. Onbekende plant, die spontaan opstaat in de tuin, niet elk jaar bloeit, soms meer en dan minder aanwezig, de origine is onzeker (Canarische eilanden ? Madeira ?).

Antwoord 17. Na enig zoekwerk komt de volgende dag de oplossing (die aan de vraagsteller telefonisch wordt bezorgd). Het gaat om een interessante Zuid-Afrikaanse soort, *Helichrysum cooperi*, een soort strobloem, tweejarig, met ritueel gebruik.

Kijk even op : <http://www.plantzafrica.com/planthij/helichrysumcooperi.htm>

Deze soort willen we graag laten opgroeien in de Plantentuin !

Besluit : dit was een nuttige ervaring, voor alle partijen, waarbij ik zelf enkele planten beter heb leren kennen, en misschien wordt ook een nieuwe soort de Plantentuin opgenomen.

Paul Goetghebeur

Gentse Orchideeëndagen: 9, 10, 11 oktober 2009

In de Plantentuin

Van 10 tot 18 uur

Inkom: - 6 euro (tombolabiljet altijd prijs inbegrepen)

- 10 euro voor een 3-dagenkaart (1 tombolabiljet)

Programma:

Tentoonstelling en verkoop van orchideeën.

Permanente projectie

Ateliers:

Potten en verpotten, potmengsels maken.

Orchideeën kweken op plankjes en op schors.

Fotograferen van orchideeën (max. 15 personen, inschrijven verplicht).

Bloemstukken en corsages maken (max. 30 personen, inschrijven verplicht).

Introductie tot het keuren van orchideeën en orchideeëntentoonstellingen (max. 15 personen, inschrijven verplicht).

Voordrachten:

Ziekten en plagen bij orchideeën.

Orchideeën voor beginners en hun verzorging.

Europese orchideeën.

Inleiding tot het keuren van orchideeën

Inschrijvingen en info: rik.neiryndck@scarlet.be

Info; www.orchidee-gent.be

Organisatie: OrchideeënVereniging Vlaanderen v.z.w.

Dank

In ons juninummer publiceerden wij een oproep om boeken die niet meer in jouw bibliotheek thuis hoorden aan de Plantentuin af te staan voor een boekenbeurs tijdens de Gentse Feesten

Was dit wel een goed initiatief? in ieder geval was het met veel nieuwsgierigheid afwachten tot de Gentse Feesten om te weten of de oproep zou aanslaan.

Het bleef spannend, want het kwam maar traag op gang, zo enkele boeken aan het cafetaria in het Palmarium. Maar tegen dat de beurs openging waren het al enkele volle dozen en kon de verkoopstand goed gevuld worden.

Dit initiatief bracht 114 euro op.... Niet veel hoor ik je zeggen!

De organisatoren zijn echter heel gelukkig met het resultaat en wensen bij dewe de schenkers en de kopers te danken voor hun bijdrage

Volgend jaar zijn wij er weer!

Het Bestuur

Lidgeld 2009 (geldig voor een gezin)

Gewoon lid	11 euro
Beschermend lid	15 euro
Steunend lid	25 euro

Te betalen op rekening 001-1192154-03 van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Willy Maststraat 51 9032 Wondelgem, met als vermelding "lidgeld 2009" en "naam van het lid".

Wil a.u.b. de naam en het adres van het lid vermelden, indien deze verschillend is van de betalende persoon. Beste dank.

Meerjarig lidmaatschap

Een meerjarig lidmaatschap is mogelijk (inflatie-bestendig!) onder de voorwaarden hieronder beschreven (warm aanbevolen)

Gewoon lid, 5 jaar	50 euro
Beschermend lid, 5 jaar	75 euro
Steunend lid, 5 jaar	125 euro

Het lidmaatschap geldt voor een periode van 1 januari tot 31 december of 1 juli tot 30 juni

Lidmaatschap voor het leven (vanaf 50 jaar)

Gewoon lid voor het leven	200 euro
Beschermend lid voor het leven	350 euro
Steunend lid voor het leven	550 euro

Men kan ook lid worden door aankoop van het boek 'Planten-Odysee', inclusief een waardebon voor lidmaatschap, aan de prijs van 20 euro (+ 4 euro verzendingskosten). Dit bedrag kan overgeschreven worden op rekening 001-1192154-03 van Vrienden Plantentuin met vermelding 'Planten-Odysee'.

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 28 - Nummer 3 - september 2009
ISSN 0777- 8821

Redactie en lay-out

Redacteur: Paul Goetghebeur. Coördinator: Karel Reusens.

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt: Paul Goetghebeur, Rik Neiryneck, Karel Reusens, Straatmus, Bernard Symoens.

Onze welgemeende dank gaat ook uit naar: alle vrijwillige medewerkers die zorgden voor plooi-, kleef-, en transport-activiteiten, die het verschijnen van het vorige nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2009

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur.

DIGITAL PRINT CENTER
WWW.ATLASCOPY.BE

-EINDWERKEN
-PRESENTATIES
-DOCTORATEN
-CURSUSSEN
-POSTERS
-KAARTJES....

HUNDELGEMSE STEENWEG 7
9050 LEDEBERG
09.245 02 25
PRINTING@ATLASCOPY.BE

Hubo

V o o r e l k e d o e - h e t - z e l v e r

Ottelegemsesteenweg 248 9000 Gent TEL 09/222.26.68

Wundelgemsesteenweg 25 9820 Merelbeke TEL 09/230.46.16

Industrieaan 5 9620 Zottegem TEL 09/361.81.92

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 28 - nr. 3 - september 2009
ISSN 0777 - 8821
afgiftekantoor GENT 1

v.u. Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstraat 35
9000 Gent

België - Belgique	
P.B.	
3/612	9000

Erkenningsnummer P608176
